

Universal Xalqaro Ilmiy Jurnal

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljurnal.uz>

Universal International Scientific Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://doi.org/10.3060/4540)

Year: 2024 Issue: 1 Volume: 5

Published: 07.08.2024 <https://universaljurnal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR
CROSSREF (OAK BAZA)
ZENODO
OPEN AIRE
EUROPUB
RESEARCHGATE (OAK BAZA)
SJIF

Abduqaxxarov Murodilla Omonullo o'g'li

Respublika Shoshilinch Tibbiy yordam ilmiy marketing
Namangan filiali bolalar somatikasi bo'limi bo'lim mudiri
Uzbekistan

BOLALARDAGI ATIPIK PNEVMONIYA KASALLIGINING VUJUDGA KELISH SABABLARI VA UNI ZAMONAVIY TIBBIYOTDA SAMARALI DAVOLASH USULLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalardagi atipik pnevmoniyaning turli xil klinik ko'rinishlarini muhokama qiladi, ular engil yuqori nafas yo'llarining alomatlaridan tortib, og'ir nafas olish qiyinlashuvigacha. U atipik pnevmoniya tomonidan taqdim etilgan diagnostika muammolarini o'rganadi, klinik baholash, ko'krak qafasini ko'rish va laboratoriya tekshiruvlarining muhimligini ta'kidlaydi. Nihoyat, referat atipik pnevmoniyani davolashning joriy strategiyalarini muhokama qiladi, qo'llab-quvvatlovchi yordam, antiviral dorilar va antibiotiklardan to'g'ri foydalanish rolini ta'kidlaydi. Bolalardagi atipik pnevmoniya haqida to'liq ma'lumot berish orqali ushbu abstrakt ushbu murakkab holatni tushunishni kuchaytirish, klinik amaliyotga rahbarlik qilish va ta'sirlangan bolalar uchun yaxshi natijalarga erishishga yordam beradi.

Abstract: This article discusses the various clinical manifestations of atypical pneumonia in children, ranging from mild upper respiratory tract symptoms to severe respiratory distress. It explores the diagnostic challenges presented by atypical pneumonia, emphasizing the importance of clinical assessment, chest imaging, and laboratory testing. Finally, the abstract discusses current management strategies for atypical pneumonia, emphasizing the role of supportive care, antiviral drugs, and appropriate use of antibiotics. By providing a comprehensive overview of childhood atypical pneumonia, this abstract will help increase understanding of this complex condition, guide clinical practice, and improve outcomes for affected children.

Аннотация: В статье рассмотрены различные клинические проявления атипичной пневмонии у детей: от легких симптомов со стороны верхних дыхательных путей до тяжелой респираторной недостаточности. В нем исследуются диагностические проблемы, связанные с атипичной пневмонией, подчеркивая важность клинической оценки, визуализации органов грудной клетки и лабораторных исследований. Наконец, в аннотации обсуждаются современные стратегии лечения атипичной пневмонии, подчеркивая роль поддерживающего лечения, противовирусных препаратов и надлежащего использования антибиотиков. Предоставляя всесторонний обзор атипичной пневмонии у детей, этот реферат поможет лучше понять это

сложное состояние, стать руководством для клинической практики и улучшить результаты лечения больных детей.

Kalit so'zlar: jamiyat tomonidan orttirilgan pnevmoniya, bolalar, epidemiologik jarayon, pnevmoniya, bronxiolit, Polimeraza zanjiri reaksiyasi (PCR) testi

Key words: community-acquired pneumonia, children, epidemiological process, pneumonia, bronchiolitis, Polymerase chain reaction (PCR) test

Ключевые слова: внебольничная пневмония, дети, эпидемиологический процесс, пневмония, бронхиолит, полимеразная цепная реакция (ПЦР).

Language: Uzbek

Citation: Abduqaxxarov, M. (2024). CAUSES OF ATYPICAL PNEUMONIA IN CHILDREN AND METHODS OF EFFECTIVE TREATMENT IN MODERN MEDICINE. Universal International Scientific Journal, 1(5), 7–10. Retrieved from <https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/1070>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13362598>

KIRISH

O'pkaning jiddiy infeksiyasi bo'lgan pnevmoniya, ayniqsa, yosh bolalarning sog'lig'ini tashvishga solmoqda. An'anaga ko'ra, bakterial pnevmoniya bolalar nafas yo'llari infeksiyalari manzarasida ustunlik qiladi. Biroq, so'nggi yillarda, tipik bakteriyalardan tashqari boshqa agentlar keltirib chiqaradigan atipik pnevmoniya bilan o'zgarish yuz berdi va tobora kengayib bormoqda. Ushbu o'zgarish tibbiyot xodimlari uchun diagnostika va terapevtik qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

Bolalardagi atipik pnevmoniya o'ziga xos klinik ko'rinish bilan ajralib turadi, ko'pincha bakterial pnevmoniya bilan bog'liq klassik simptomlardan chetga chiqadi. Uning qo'zg'atuvchisi, birinchi navbatda, viruslar, diagnostika va davolashda nozik yondashuvni talab qiladigan turli xil qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

Atipik simptomlar va tipik bakterial pnevmoniyadan farqli qo'zg'atuvchisi bilan tavsiflangan atipik pnevmoniya bolalar populyatsiyasida tobora ko'proq tashvishlanmoqda. Ushbu referat bolalardagi atipik pnevmoniya haqida umumiy ma'lumot berishga qaratilgan bo'lib, uning sabablari, klinik ko'rinishi, diagnostikasi va davolashiga e'tibor qaratiladi.

Bolalarda pnevmoniyaning umumiy bakterial sabablari dolzarb bo'lib qolsa-da, atipik pnevmoniya, xususan, respirator sinsitial virus (RSV), gripp va adenoviruslar kabi viruslar keltirib chiqaradigan pnevmoniya tobora kengayib bormoqda. Qo'zg'atuvchining bunday o'zgarishi

ko'pincha engilroq simptomlarni o'z ichiga olgan, ammo asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan noyob klinik ko'rinishlarga olib keldi.

ASOSIY QISM

Atipik pnevmoniya, bakterial hamkasbidan farqli o'laroq, ko'pincha viruslar, jumladan:

Respirator-sinsitial virus (RSV): bronxiolit va pnevmoniyaning keng tarqalgan sababi, ayniqsa chaqaloqlar va yosh bolalarda.

Gripp: Grippning mavsumiy epidemiyasi atipik pnevmoniyaning muhim holatlariga, ayniqsa, sog'lig'i yomon bo'lgan bolalarda olib kelishi mumkin.

Adenoviruslar: Bu viruslar, ayniqsa, yosh bolalarda va immuniteti zaif bo'lganlarda pnevmoniyani o'z ichiga olgan bir qator nafas olish kasalliklarini keltirib chiqarishi mumkin. Parainfluenza viruslari, inson metapnevovirusi va rinoviruslar ham bolalarda atipik pnevmoniyaga hissa qo'shishi mumkin.

Atipik pnevmoniya ko'pincha bakterial pnevmoniyaga qaraganda turli xil belgilar bilan namoyon bo'ladi. Bularga quyidagilar kiradi:

- Atipik pnevmoniya bakterial pnevmoniya bilan bog'liq yuqori isitma, titroq va tez nafas olish emas, balki doimiy yo'tal, engil isitma va charchoq kabi kamroq og'ir belgilar bilan namoyon bo'lishi mumkin.
- Semptomlar ko'pincha sovuqqa o'xshash ko'rinish bilan boshlanadi, jumladan, burun oqishi, tomoq og'rig'i va tiqilishi, pastki

nafas olish yo'llari tutilishiga o'tishdan oldin sodir bo'ladi.

- Atipik pnevmoniyaning og'irligi juda katta farq qilishi mumkin, yengil, o'z-o'zidan cheklanadigan kasallikdan kasalxonaga yotqizishni talab qiladigan og'ir nafas olish qiyinlashuvigacha bo'lishi mumkin.

Bolalarda atipik pnevmoniya diagnostikasi boshqa nafas yo'llari kasalliklari bilan bir-biriga mos keladigan alomatlar tufayli qiyin bo'lishi mumkin.

To'liq anamnez olish va fizik tekshiruv simptomlar, jiddiylik va xavf omillarini baholash uchun juda muhimdir. Ko'krak qafasi rentgenogrammasi pnevmoniya belgilarini aniqlashga yordam beradi, ammo topilmalar bakterial pnevmoniyadagi kabi dramatik bo'lmasligi mumkin. Balg'am madaniyati va tezkor antigen testlari o'ziga xos virusli patogenlarni aniqlashi mumkin, ammo bu testlar ko'pincha yosh bolalarda ishonchsizdir. Polimeraza zanjiri reaksiyasi (PCR) testi virusli DNK yoki RNKni aniqlay oladi va aniqroq tashxis qo'yadi.

Atipik pnevmoniyani davolash, birinchi navbatda, simptomlarni boshqarish va asoratlarni oldini olishga qaratilgan qo'llab-quvvatlovchi yordamga qaratilgan: To'g'ri dam olish va suyuqlik iste'mol qilish tiklanish uchun juda muhimdir. Antibiotiklar: Ikkilamchi bakterial infeksiyaga shubha bo'lmasa, antibiotiklar odatda atipik pnevmoniya uchun ishlatilmaydi.

Profilaktika hal qiluvchi component hisoblanib, atipik pnevmoniyaning oldini olish juda muhim, ayniqsa zaif bolalarda:

- Emlash: Gripp va pnevmokokkka qarshi emlashlar jiddiy kasalliklarning oldini olishda yuqori samara beradi.
- Qo'l gigiyeni: Viruslar tarqalishini kamaytirish uchun qo'llarni tez-tez va yaxshilab yuvish zarur.
- Nafas olish tomchilari bo'yicha ehtiyot choralari: yo'tal va aksirishni ro'molcha yoki tirsak bilan yopish yuqishni minimallashtirishi mumkin.

MUNOZARALAR

Bolalarda atipik pnevmoniyaning tarqalishi respiratorli infeksiyalarning dinamik xususiyatini ta'kidlaydi. Virusli etiologiyalar tomon bu o'tish diagnostika va davolashga nozik yondashuvni, shuningdek, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asoratlar haqida xabardorlikni oshirishni talab qiladi. Ushbu munozara kelajakdagi tadqiqotlar va klinik mulohazalar uchun asosiy yo'nalishlarni ta'kidlaydi:

Atipik pnevmoniyani boshqa nafas yo'llarining kasalliklaridan ajratishda klinik ko'rinish va ko'krak qafasining tasviriga tayanish ishonchsiz bo'lishi mumkin. Tez molekulyar testlar va keng tarqalgan virusli patogenlar uchun PCR diagnostikasi kabi diagnostika vositalari bo'yicha keyingi tadqiqotlar erta aniqlash va boshqarishda inqilob qilishi mumkin. Aniqroq va foydalanuvchilarga qulayroq diagnostika vositalarini ishlab chiqish, ayniqsa resurslar cheklangan sozlamalar uchun, o'z vaqtida va to'g'ri davolanishni ta'minlash uchun juda muhimdir.

Qo'llab-quvvatlovchi yordam davolashning asosiy yo'nalishi bo'lib qolsa-da, turli virusli patogenlar uchun antiviral dorilarning samaradorligini yanada chuqurroq o'rganish kerak. Antibiotiklarni nazorat qilish antibiotiklardan keraksiz foydalanishning oldini olish, mas'uliyatli antimikrobiyal amaliyotlarni targ'ib qilish va antibiotiklarga chidamlilik rivojlanishini minimallashtirish uchun juda muhimdir.

Bolalardagi atipik pnevmoniyaning uzoq muddatli oqibatlarini, shu jumladan potentsial o'pka oqibatlarini va surunkali nafas olish kasalliklarini rivojlanish xavfini yaxshiroq tushunish uchun tadqiqotlar zarur. Uzoq muddatli ta'sirni tushunish atipik pnevmoniyani boshdan kechirgan bolalar uchun doimiy boshqaruv strategiyalarini ma'lum qiladi va uzoq muddatli natijalarni optimallashtiradi.

Ota-onalar va tarbiyachilar bilan nafas olish yo'llari infeksiyalarining o'zgaruvchan tabiati va tez tibbiy yordam ko'rsatishning ahamiyati haqida aniq va aniq muloqot qilish juda muhimdir.

Oilalarni atipik pnevmoniyaning dastlabki belgilari va profilaktika choralari haqida bilim bilan mustahkamlash erta aralashuvni yaxshilash va natijalarni optimallashtirish imkonini beradi.

NATIJALAR:

Kasallikning kuchayishi: Tadqiqotlar doimiy ravishda bolalarda, ayniqsa yosh guruhlarda atipik pnevmoniya bilan kasallanishning ortib borayotganini ko'rsatadi. Viruslar, xususan, RSV, gripp va adenoviruslar ko'plab sharoitlarda an'anaviy bakterial sabablardan ustun bo'lib, atipik pnevmoniyaning asosiy sabablari hisoblanadi. Maxsus virusli patogenlarning tarqalishi mavsumiy ravishda o'zgarib turadi, qish oylarida RSV eng yuqori cho'qqisiga chiqadi va gripp epidemiyasi ma'lum davrlarda sodir bo'ladi.

Atipik pnevmoniya ko'pincha bakterial pnevmoniyaga qaraganda kengroq simptomlar bilan namoyon bo'ladi, jumladan yo'tal, engil isitma va charchoq kabi engil alomatlar, shuningdek, burun oqishi va tiqilishi kabi yuqori nafas yo'llarining belgilari. Uning og'irligi juda xilma-xil bo'lishi mumkin, ba'zi holatlar tezda hal qilinadi, boshqalari esa nafas olish qiyinlashuvi tufayli kasalxonaga yotqizishni talab qilishi mumkin.

Hidratiya, dam olish va antipiretiklarni o'z ichiga olgan qo'llab-quvvatlovchi parvarish ko'pincha simptomlarni boshqarishda va atipik pnevmoniyadan tiklanishga yordam beradi. Grippga

qarshi oseltamivir kabi antiviral dorilarning samaradorligi o'ziga xos virusga va davolash vaqtiga qarab o'zgaradi. Atipik pnevmoniya uchun kasalxonaga yotqizish darajasi, ayniqsa, sog'lig'i yomonlashgan chaqaloqlar va bolalarda ortib bormoqda.

Umuman olganda, so'nggi tadqiqotlar bolalarda atipik pnevmoniyaning keng tarqalganligi va murakkabligini ta'kidlaydi. Diagnostika vositalarini takomillashtirish, davolash strategiyalarini optimallashtirish va rivojlanayotgan respirator infeksiyaning yukini minimallashtirish uchun samarali profilaktika choralari ishlab chiqish uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, atipik pnevmoniya muhim rol o'ynagan bolalar respirator infeksiyalarining rivojlanayotgan manzarasi doimiy tadqiqotlarni, innovatsion diagnostika strategiyalarini va bemorlarning natijalarini yaxshilash uchun birgalikdagi sa'y-harakatlarni talab qiladi. Klinik ekspertiza, jamoat salomatligi tashabbuslari va davom etayotgan ilmiy tadqiqotlar kombinatsiyasi orqali biz atipik pnevmoniyani yaxshiroq tushunishimiz, oldini olishimiz va davolashimiz, bolalarning salomatligi va farovonligini ta'minlashimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O. A. Gorbich Atipik pnevmoniya bolalik davridagi muhim muammo hisoblanadi EE "Belarus davlat tibbiyot universiteti"
2. Trubnikov, G.V. Polyakova, I.G., Butakova, L.Yu kasalxonaga yotqizish bosqichida: retrospektiv diagnostika bo'yicha atipik (mikoplazma va xlamidiyal) infeksiyalarni hisobga olgan holda klinik xususiyatlar / G.V.Polyakova, I. Butakova // Yangi Sankt-Peterburg tibbiyot gazetasi. – 2010. – 1-son (51). – 59–63-betlar.
3. Arnold, F. V. va boshqalar. Jamiyat tomonidan olingan pnevmoniyadagi atipik patogenlarning dunyo bo'ylab istiqboli / F. V. Arnold va boshqalar. // Amerika nafas olish va jiddiy tibbiy yordam jurnali. – 2007. – jild. 175, No 10. – B. 1086–1093.
4. Capelastegui, A. va boshqalar. Aholiga asoslangan tadqiqotda jamiyat tomonidan olingan pnevmoniya etiologiyasi: etiologiya va bemorning xususiyatlari, parvarishlash jarayoni, klinik evolyutsiya va natijalar o'rtasidagi bog'liqlik / A. Capelastegui va boshqalar. // BMC yuqumli kasalliklari. – 2012. – jild. 12, № 1. – 134-bet.
5. Korppi, M. Heiskanen-Kosma, T., Kleemola, M. Mycoplasma pneumoniae sabab bo'lgan bolalarda jamiyat tomonidan olingan pnevmoniya insidansi: birlamchi tibbiy yordamda istiqbolli, aholiga asoslangan tadqiqotning serologik natijalari / M. Korppi, T. Heiskanen-Kosma, M. Kleemola // Respirologiya. – 2004. – jild. 9, No 1. – B. 109–114.